

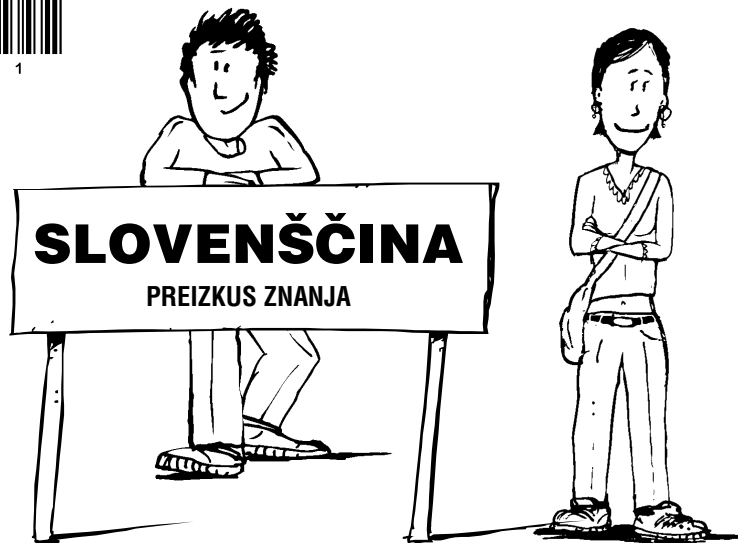
Šifra učenca/-ke:

Državni izpitni center

N 0 6 1 1 0 1 3 1

REDNI ROK

Petek, 5. maja 2006 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: učenec/-ka prinese s seboj modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Učenec/-ka dobi en obrazec za točkovanje.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU/UČENKI

Natančno preberi uvodna navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Piši čitljivo in s pisanimi črkami. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in ga napiši na novo. Ne uporabljaj korekturnih sredstev.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo, na kateri sta obe izhodiščni besedili.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami. Če naloga zahteva izpis, ne smeš spreminjati ničesar -- ne začetnic, ne oblike besed, ne besednega reda, ničesar ne smeš dodati ali izpustiti.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, ampak začni reševati naslednjo. K nereseni nalogi se vrni kasneje. Na koncu svoje odgovore še enkrat preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 16 strani, od tega 1 prazno.

PRAZNA STRAN

PRILOGA

I. DEL

IŠČEMO NAJLEPŠO SLOVENSKO BESEDO

- 1 Pred slabim mesecem, ko je bil v Cankarjevem domu knjižni sejem in je bilo med obloženimi stojnicami poleg obiskovalcev videti tudi precej ustvarjalcev, smo sklenili, da poiščemo, kot so to pred nami storili že Britanci in Nemci, najlepšo besedo, kar jih pozna slovenščina. Natečaj bo trajal do marca, sodelujete pa lahko vsi. Zadošča, da nam na naš naslov (*Uredništvo Jane, Dunajska 5, 1509 Ljubljana*) pošljete pismo ali dopisnico z izbranko.
- 2 Natečaj se začne z današnjim dnevom, trajal pa bo do prvega marca. V tem času boste gotovo iztuhtali (Hm, tale glagol pa najbrž nikdar ne postane zmagovalec!), katera beseda je še posebej lepa, tako lepa, da si zasluži, kot prelestne misice, krono in lento.
- 3 Prav tako pomembna kot zven besede, ki bo razglašena za najlepšo od vseh, kar jih pozna slovenski jezik, bo tudi utemeljitev tega izbora. Na nemškem tekmovanju je namreč prvo mesto med 22 838 predlogi besedi *imetje (Habseligkeiten)* priborila Doris Kalka z razlago: »Imetje ne pomeni le lastnine, bogastva nekega človeka, temveč njegovo posest, in to izrazi s prijazno-sočutnim podtonom, zaradi katerega nam postane lastnik teh stvari simpatičen in prikupen. Značilen predstavnik te vrste posestnikov je recimo šestleten otrok, ki razgrne vsebino svojega žepa in se pri tem razveseli bogastva, raznolikosti ljubljene zbirke.«
- 4 Na natečaju *Iščemo najlepšo slovensko besedo* lahko sodelujete vsi, in sicer z enim ali več predlogi, seveda primerno utemeljenimi. Žirija, ki bo pregledala vse, kar boste pravočasno poslali na naš naslov, je že sestavljena. Predseduje ji dr. Marko Snoj, etimolog, izredni profesor na Filozofski fakulteti, člani pa so Helena Dobrovoljc, slavistka na Inštitutu za slovenski jezik dr. Frana Ramovša, Marjeta Novak Kajzer, urednica Književnih listov, tedenske priloge Dela, in Andrej Rozman Roza, pesnik in dramatik, ter spodaj podpisana novinarka. Odločitev bo znana sredi marca, zmagovalka med besedami pa bo razglašena okrog prvega dneva pomladi. Je morda najlepša slovenska beseda *pomlad*? Počakajmo ...
- 5 Lestvica najlepših besed bo objavljena približno čez štiri mesece, avtorji izbranih in najboljše utemeljenih predlogov pa bodo tudi nagrajeni.

Pripravila: Maja Lupša

(Iz revije Jana, december 2004.)

MALI SLOVAR

lenta – širok trak, ki se nosi poševno čez prsi kot del ali znak visokega odlikovanja
etimolog – strokovnjak za etimologijo, vedo o izvoru besed

II. DEL

Jaka Košir

PIŠEM

Pišem, da bi ujel rokave spanca,
pišem, da bi zapisal zlato sled,
pišem, da bi izpolnil dolg izbranca,
medtem ko pišem, večni zvezdogled,
na drugem koncu mesta ona spi
z nebeškimi, turkiznimi očmi.

Pišem, da bi se vojne ne začele,
pišem, da bi me ne prevzel nemir,
pišem, da bi hortenzije cvetele,
da jutro nasledilo bi večer.
Na drugem koncu mesta ona spi
z nebeškimi, turkiznimi očmi.

Pišem, da bi se ti prikradel v sanje,
pišem, da se v oblakih srečava,
rišem poljube, ustnic valovanje,
pišem z močnim peresnikom srca.
Na drugem koncu mesta ona spi
z nebeškimi, turkiznimi očmi.

I. DEL**Naloge I. dela se navezujejo na besedilo *Iščemo najlepšo slovensko besedo.***

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naslednje naloge.

1. Kaj je glavni namen pisca izhodiščnega besedila? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pridobiti nove naročnike revije Jana.
- B Povabiti bralce k sodelovanju na natečaju.
- C Seznaniti bralce z lestvico najlepših slovenskih besed.
- Č Predstaviti dogajanje na knjižnem sejmu v Cankarjevem domu.

	1
--	---

2. Ob katerem dogodku se je uredništvo revije Jana odločilo poiskati najlepšo slovensko besedo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Ko je bil objavljen izbor najlepše angleške in nemške besede.
- B Ko je bila imenovana žirija, ki bo izbrala najlepšo slovensko besedo.
- C Ko je bil v reviji objavljen natečaj za izbor.
- Č Ko je v Cankarjevem domu potekal knjižni sejem.

	1
--	---

3. V kateri številki revije Jana je bil objavljen natečaj *Iščemo najlepšo slovensko besedo*? Dopolni poved.

Objavljen je bil v (*december*) _____ številki.

	1
--	---

4. **Kdo lahko sodeluje na natečaju?** Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Samo naročniki revije Jana.
- B Vsi, ki bodo uredništvu do prvega marca poslali svoje predloge in utemeljitve.
- C Samo književni ustvarjalci in člani žirije.
- Č Samo obiskovalci knjižnega sejma v Cankarjevem domu.
- D Samo bralci, ki bodo poslali po več predlogov in utemeljitev.

	1
--	---

5. **Kdo bo odločil, katera slovenska beseda bo zmagovalka natečaja?** Dopolni poved tako, da besede v oklepajih postaviš v ustrezen sklon.

Odločila bo strokovna žirija z (*Marko Snoj*) _____
kot predsednikom in z (*Marjeta Novak Kajzer*) _____
_____ kot eno od članic.

	2
--	---

6. **Kaj bo pomembno pri izboru najlepše besede?** Dopolni poved.

Pomembna bosta _____ in _____.

	2
--	---

7. **Kaj poimenuje beseda *izbranka* v zadnji povedi 1. odstavka?** Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Revijo.
- B Dekle.
- C Besedo.
- Č Odločitev.

	1
--	---

8. Kaj pomeni besedna zveza *pred slabim mesecem* v prvi povedi besedila? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pred manj kot mesecem dni.
- B Pred mesecem, ki za knjižni sejem ni bil dobro izbran.
- C Pred knjižnim sejmom.
- Č Pred mesecem s slabim vremenom.

	1
--	---

9. Iz navedene povedi izpiši samostalnike moškega spola. Napiši jih na črte.

Značilen predstavnik te vrste posestnikov je recimo šestleten otrok, ki razgrne vsebino svojega žepa in se pri tem razveseli bogastva, raznolikosti ljubljene zbirke.

	2
--	---

10. Preberi poved.

Natečaj bo trajal do marca, sodelujete pa lahko vsi.

a) V katerem glagolskem času sta glagola v navedeni povedi? Dopolni poved.

Prvi glagol je v _____, drugi glagol pa v _____.

b) Navedeno poved preoblikuj tako, da bosta oba glagola v pretekliku.

Preoblikovano poved napiši na črto.

	3
--	---

11. Vprašaj se po navedenih podatkih iz zadnjega odstavka besedila. Vsako vprašanje v obliki povedi napiši na črto pred navedeni odgovor.

_____ Čez približno štiri mesece.

_____ Avtorji izbranih in najbolj utemeljenih predlogov.

	3
--	---

12. Preberi poved.

Zadošča, da nam na naš naslov pošljete pismo ali dopisnico z izbranko.

a) V navedeni povedi obkroži svojilni zaimek.

b) Vprašaj se po svojilnem zaimku v navedeni povedi. Vprašalnico napiši na črto.

	2
--	---

13. Števniki iz navedene povedi napiši z besedami.

Na nemškem tekmovanju je namreč med 22 838 predlogi zmagala beseda imetje.

	1
--	---

14. Preberi poved.

Hm, tale glagol pa najbrž nikdar ne postane zmagovalec!

a) Iz navedene povedi **izpiši** medmet. Napiši ga na črto.

b) Kaj izraža medmet v navedeni povedi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Presenečenje.
- B Pomislek, dvom.
- C Veselje.
- Č Gotovost, prepričanost.

	2
--	---

15. Iz povedi izpiši osebek in prislovno določilo časa. Vsakega napiši na ustrezno črto.

Natečaj se začne z današnjim dnem.

Osebek: _____

Prislovno določilo časa: _____

	2
--	---

16. Preberi poved.

Žirija, ki bo pregledala vse, kar boste poslali na naš naslov, je že sestavljena.

a) Koliko stavkov je v navedeni povedi? Odgovor napiši na črto.

b) Vprašaj se po podčrtanem odvisniku. Vprašanje napiši na črto.

c) Kateri odvisnik v navedeni povedi je podčrtan? Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

17. V 1. odstavku izhodiščnega besedila poišči eno stvarno lastno ime in eno zemljepisno lastno ime. Vsako napiši na ustrezno črto.

Stvarno lastno ime: _____

Zemljepisno lastno ime: _____

	2
--	---

18. Predstavljaš si, da si Andrej/-a Žagar. Stanuješ na Prešernovi cesti 22, 4280 Kranjska Gora. Sodeloval/-a si na natečaju *Iščemo najlepšo slovensko besedo* in iz uredništva revije Jana dobil/-a vabilo na zaključno prireditev, ki bo v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Prireditve se ne boš mogel/-la udeležiti. Napiši uradno opravičilo in navedi razlog.

A: ____ od 2

B: ____ od 2

C: ____ od 2

	6
--	---

SKUPNO ŠTEVILO TOČK I. DELA:

	36
--	----

II. DEL**Naloge II. dela se navezujejo na pesem Jake Koširja *Pišem*.**

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naslednje naloge.

1. Kaj je besedilo *Pišem*? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Povest.
- B Balada.
- C Komedija.
- Č Lirska pesem.

	1
--	---

2. Kaj je značilno za besedilo *Pišem*? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Dramsko prikazovanje oseb in nasprotij med njimi.
- B Izražanje misli, čustev in razpoloženj.
- C Pripovedovanje o ljudeh in zanimivih dogodkih.
- Č Posmehovanje ljudem in razmeram v družbi.

	1
--	---

3. O čem govori izhodiščno besedilo? Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A O krivičnih družbenih odnosih.
- B O pesniškem ustvarjanju.
- C O ljubezni do dekleta.
- Č O opazovanju nočnega neba.

	2
--	---

4. V 2. kitici poišči verz, iz katerega je razvidno, da si pesnik želi, da bi se življenje nadaljevalo in svet ne bi propadel. Verz napiši na črto.

	1
--	---

5. Iz pesmi izveš tudi, čemu/s katerim namenom pesnik piše. V kateri kitici je izražen posamezni namen? Na vsako črtico napiši številko ustreznega odgovora.

_____ Prva kitica	1	Piše, da bi se srečala z ljubljeno deklico.
_____ Druga kitica	2	Piše, da bi izpolnil svoje poslanstvo.
_____ Tretja kitica	3	Piše, da bi s tem povrnil sebi in svetu mir.
	4	Piše, da bi si s pesnjenjem prislužil veliko zlata.

	2
--	---

6. Kako pesnik v 1. kitici poimenuje samega sebe? Ustrezno besedno zvezo napiši na črto.

	1
--	---

7. V pesmi je zapisano *pišem z močnim peresnikom srca*.

- a) Kaj to pomeni? Odgovor v eni povedi napiši na črto.

- b) Kako imenujemo navedeno pesniško sredstvo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Primera.
B Okrasni pridevek.
C Metafora.
Č Poosebitev.

	3
--	---

8. V pesmi je opazno nasprotje. Katero od ponujenih nasprotij ni značilno za celotno pesem? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Dan – noč.
- B Moški – ženska.
- C Ustvarjanje – mirovanje.
- Č Budnost – spanje.

	1
--	---

9. Kaj se pojavi v vsaki kitici pesmi? Na črtico napiši P, če je odgovor pravilen, ali N, če odgovor ni pravilen.

V vsaki kitici pesmi se pojavi/-jo:

- ___ rima.
- ___ nagovor.
- ___ ponovitve.
- ___ glasovno slikanje/onomatopoiija.

	2
--	---

10. a) Kaj pesnik doseže s ponavljanjem verzov na koncu vsake kitice? Obkroži črko pred trditvijo, ki ne drži.

- A Izpostavi razliko med seboj in dekletom.
- B Ohrani razpoloženje in poudari sporočilo pesmi.
- C Izpostavi svojo zdlgočasnost in naveličanost.
- Č Ustvari poseben, umirjen ritem pesmi.

b) Kako se tako ponavljanje imenuje? Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

11. V tabeli manjkata dva podatka. V vsako prazno okence vpiši ime in priimek slovenskega pesnika ali pisatelja.
(Sodobnik – kdor glede na koga živi v istem času.)

Avtor (ime in priimek)	Obdobje/slog	Sodobnik (ime in priimek)
Jaka Košir	sodobna književnost	
	moderna	Dragotin Kette

	2
--	---

12. Primerjaj besedilo *Pišem z besedilom Življenje* Nika Grafenauerja.

ŽIVLJENJE

Življenje tako živi,
da ga je zmerom manj.
Kot pesek med prsti polzi
dan na dan.

Življenje ne more živeti
tako, da stoji.
Najmanj, kar mora početi,
je to, da na nitki visi.

Življenje se včasih drži
veselo na smeh,
a včasih le težka taji
solze v očeh.

Najlepše je, ko se razsipa
z žarom na vse strani
in vse do poslednjega hipa
z visokim plamenom gori.

Napiši,

- v čem sta si besedili podobni in različni glede na temo (sporočilo) – izpostavi eno podobnost in eno razliko,
- v čem sta si besedili podobni in različni glede na obliko (opazuj kitice, rime ipd.) – izpostavi eno podobnost in eno razliko.

Napiši besedilo, ki bo imelo največ 5 povedi.

A: ____ od 4

B: ____ od 2

	6
--	---

SKUPNO ŠTEVILO TOČK II. DELA:

	24
--	----

SKUPNO ŠTEVILO TOČK PREIZKUSA:

	60
--	----